

DŽO ABERKROMBI

POLA KRALJA

Prva knjiga *Skrhanog mora*

Preveo
Ivan Jovanović

■ Laguna ■

Naslov originala

Joe Abercrombie
HALF A KING

Copyright ©Joe Abercrombie Ltd, 2014
Map copyright © Nicolette Caven 2014

Translation copyright © 2016 za srpsko izdanje, LAGUNA

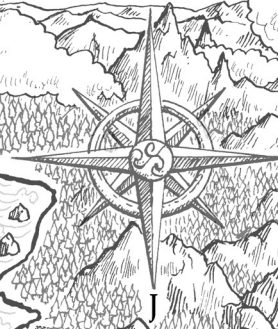
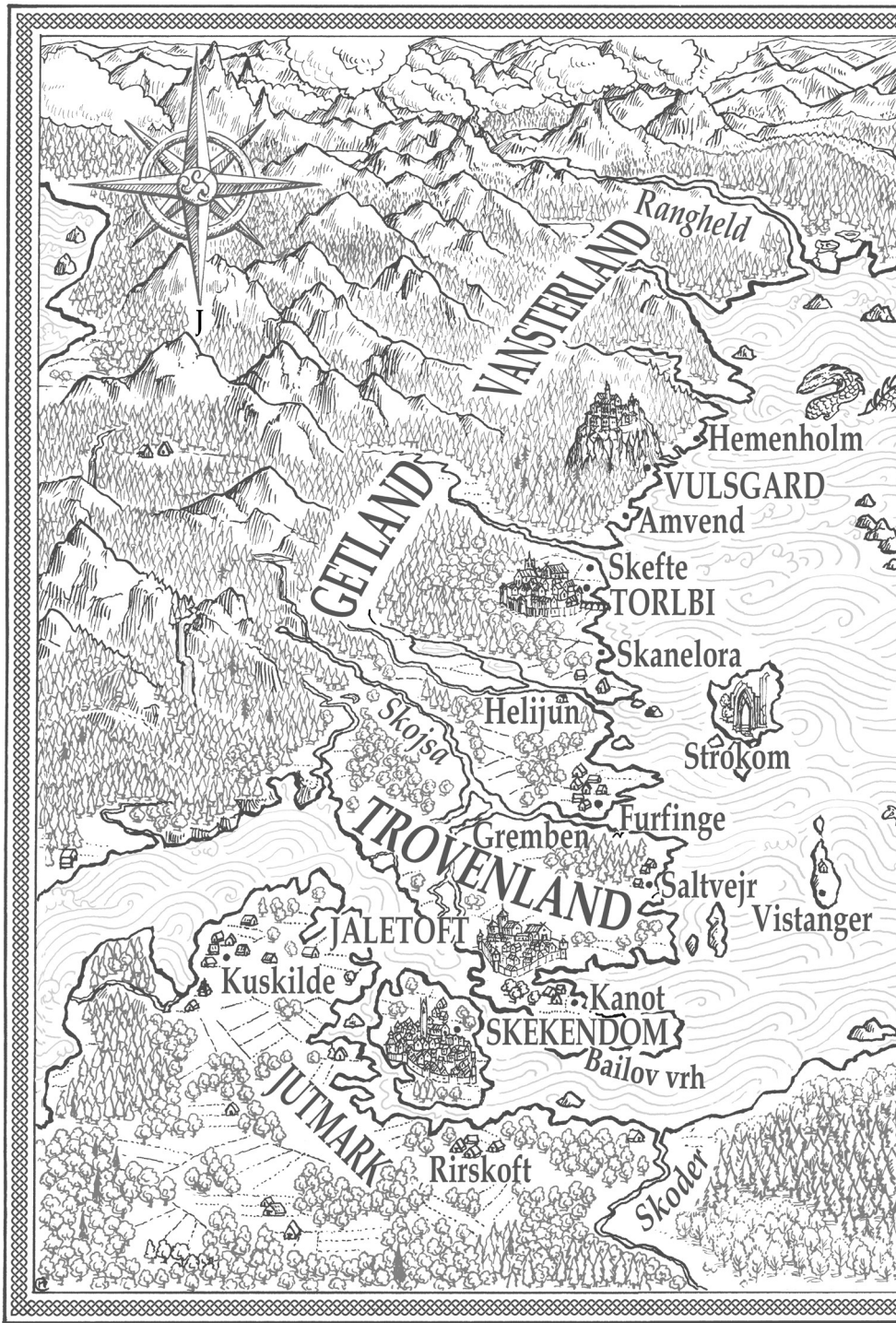
Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Za Grejs

Bolju opremu
Od zdravog razuma
Putnik sa sobom poneti ne može
Iz Havamala, govora Visokog

Rangheld
VANSTERLAND

GETLAND

Hemenholm

VULSGARD

Amvend

Skefte

STORLBI

Skanelora

Skojsn

Helijun

Strokom

TROVENLAND

Gremben

Furfinge

Saltvejr

Vistanger

JALETOFT

Kuskilde

Kanot

SKEKENDOM

Bailov vrh

JUTMARK

Rirskoft

Skoder

SKRHANO
MORE

Ordbek

Lanangad

Kantarhaj

Rojstok

Divna
ka Kaljivu
SAGENMARK

SENDI

Spokojna reka

I

CRNA STOLICA

Veće dobro

I edak vetar je duvao one noći kada je Jarvi saznao da je kralj. Makar pola kralja.

Vetar tragač, kako ga Getlandani zovu, jer pronalazi svaki procep i ključaonicu, unoseći u svako boravište jeku mrtve studeni Majke More, ma koliko vatre bile naložene ili ljudi pribijeni jedni uz druge.

Drmao je kapke na uzanim prozorima odaja majke Gundring, a čak su se i železom okovana vrata tresla u dovratku. Rugao se plamenovima u ognjištu, koji su od besa cičali i palacali, bacajući grabljive senke obešenog suvog bilja ali i treperavu svetlost na jedan koren koji je majka Gundring držala čvornovatim prstima.

„A ovo?“

Najviše je ličilo na grumen zemlje, ali Jarvi je stekao dobar nauk. „Koren crnjezika.“

„A zašto bi se neki staratelj uhvatio za njega, kraljeviću moj?“

„Staratelj se nada da to neće morati. Prokuvan u vodi, on se ne može ni videti niti mu se može osetiti ukus, ali to je najsmrtonosniji otrov.“

Majka Gundring baci koren u stranu. „Staratelji ponekad moraju da se hvataju za mračne stvari.“

„Staratelji moraju da razluče šta je manje zlo“, odvrati Jarvi.

„I da odmere šta je veće dobro. Pet od pet.“ Majka Gundring pohvalno klimnu glavom, ali samo jednom, a Jarvi se na to zajapuri od ponosa. Nije lako zaslužiti pohvalu getlandske starateljke. „A zagonetke u iskušenju biće lakše.“

„Iskušenje.“ Jarvi sa strepnjom protrlja dlan bangave šake palcem zdrave.

„Proći ćeš.“

„Ne možeš da znaš sa sigurnošću.“

„Starateljevo je da uvek sumnja...“

„Ali da uvek deluje uvereno“, završi on umesto nje.

„Vidiš? Znam te.“ To je bila živa istina. Niko ga ne pozna je bolje, čak ni njegova porodica. Zapravo, naročito ne njegova porodica. „Nikada nisam imala oštroumnijeg učenika. Proći ćeš na prvo propitivanje.“

„I više neću biti kraljević Jarvi.“ Na tu pomisao osećao je samo olakšanje. „Više neću imati ni porodicu ni nasleđe.“

„Postaćes brat Jarvi, a tvoja porodica biće starateljstvo.“ Svetlost vatre pronađe bore oko očiju majke Gundring kada mu se ona nasmeši. „Tvoje nasleđe biće bilje, knjige i blaga reč. Pamtićeš i savetovati, vidaćeš i govoriti istinu, znaćeš tajne bogaze i na svakom jeziku ćeš utabavati put Ocu Miru. Baš kao što sam ja pokušavala. Nema plemenitijeg poziva, ma kakve gluposti one mišićima opterećene budale na vežbalištu lupetale.“

„Te mišićima opterećene budale daleko je teže zanemarivati kada su sa tobom na vežbalištu.“

„Ha.“ Ona coku jezikom i pljunu u vatru. „Kada prođeš iskušenje, tamo ćeš morati da ideš samo da izvidaš polomljene glave kada se pregrubo zaigraju. Jednog dana nosićeš moj

štap.“ Klimnu prema dugom vretenastom komadu vilin-
-metala, kvrgavom i izlebljenom, koji je bio naslonjen o zid.
„Jednoga dana sedećeš pored Crne stolice i bićeš otac Jarvi.“

„Otac Jarvi.“ On se na tu pomisao promeškolji na stoličici. „Nemam ja mudrosti za to.“ Mislio je da nema hrabrosti, ali nije imao hrabrosti da to prizna.

„Mudrost se može naučiti, kraljeviću moj.“

On prinese levu šaku, takvu kakva je, svetlosti. „A ruke? Može li se to naučiti?“

„Možda nemaš jednu šaku, ali bogovi su ti darovali ređe i dragocenije darove.“

On frknu. „Misliš na to što lepo pevam?“

„Zašto da ne? Ali i dovitljivost, saosećanje i snagu – onakvu snagu kakva odlikuje velikog staratelja, a ne velikog kralja. Jarvi, tebe je dodirnuo Otac Mir. Nikad nemoj zaboraviti: snažnih je mnogo, a mudrih je malo.“

„Nema sumnje da je to razlog zašto su žene bolji staratelji.“

„I bolje kuvaju čaj, uopšteno govoreći.“ Gundring srknu iz šolje koju joj je on doneo, kao i svake večeri, pa opet pohvalno klimnu glavom. „Ali kuvanje čaja je još jedan od tvojih silnih darova.“

„Odista junačko delo. Da li ćeš mi manje laskati kada od kraljevića postanem staratelj?“

„Laskaću ti koliko zaslužuješ, a ostatak vremena ima da dobijaš moju nogu u dupe.“

Jarvi uzdahnu. „Neke stvari nikad se ne menjaju.“

„A sada, pređimo na istoriju.“ Majka Gundring skide s police jednu knjigu pozlaćenog hrbata u kojem je bilo utisnuto crveno i zeleno drago kamenje što je treperilo na svetlosti vatre.

„Sada? Moram da se dignem s Majkom Suncem da nahranim tvoje golubice. Nadao sam se da ću malo odspavati pre...“

„Pustiću te da spavaš kada prođeš iskušenje.“

„Ne, nećeš.“

„U pravu si, neću.“ Ona liznu jedan prst, a drevna hartija zapucketa kako je ona okretala stranice. „Reci mi, kraljeviću moj, u koliko su ivera vilovnjaci skrhalo Boga?“

„Četiri stotine i devet. Četiri stotine malih bogova, šestoro visokih bogova, prvog čoveka i ženu, kao i Smrt, koja čuva Poslednje dveri. Ali zar to nisu pre posla nekog molebnika nego staratelja?“

Majka Gundring samo coku. „Sve znanje je posao za staratelje, jer se može vladati samo onim što je poznato. Navedi šestoro visokih bogova.“

„Majka More i Otac Zemlja, Majka Sunce i Otac Mesec, Majka Rat i...“

Vrata se uz tresak otvoriše i onaj vetar tragač pohrli kroz odaju. Plamen u ognjištu skoči kad i Jarvi, izvitopereno palacajući u stotinama stotina zdela i bočica na policama. Jedna prilika zatutnja uz stepenište, tako da se veze suvog bilja zanjihase iza njega kao obešeni ljudi.

Bio je to Jarvijev stric Odem, kose od kiše zalepljene za blede lice i grudi nadutih od napora. Razrogačeno je zurio u Jarvija, pa je otvorio usta – ali ni glasa nije izustio. Čoveku nije potreban dar saosećanja da bi uvideo kako je on ophrvan bremenitim vestima.

„Šta je bilo?“, hrapavo izusti Jarvi, grla suvog od straha.

Njegov stric pade na kolena i spusti šake na prljavu slamu. Pognu glavu i procedi dve reči, tihe i promukle.

„Moj kralju.“

I Jarvi je tada znao da su mu otac i brat mrtvi.

Dužnost

Ne izgledaju mrtvo.

Samo su veoma bleđi, položeni na one studene kamene ploče u onoj studenoj sobi, s pokrovima navučenim do pazuha i golim blistavim mačevima na grudima. Jarvi je stalno očekivao da će se usne njegovog brata trznuti u snu. Očekivao je da će se oči njegovog oca otvoriti i onako ispunjene dobro mu znanim prekorom, zagledati pravo u njegove. Ali nisu. Nikada više neće.

Smrt je za njih otvorila Poslednje dveri, a od tih vratnica povratka nema.

„Kako se to desilo?“, čuo je Jarvi svoju majku kako pita stojeći u dovratku. Glas joj je bio postojan, baš kao uvek.

„Nevera, kraljice moja“, promrmlja njegov stric Odem.

„Više nisam kraljica.“

„Naravno... žao mi je, Laitlin.“

Jarvi pruži ruku i nežno dodirnu oca po ramenu. Tako je hladan. Zapitao se kada je poslednji put dodirnuo oca. Da li ga je zapravo ikada dotakao? Dobro pamti kada su zadnji put prozborili nešto iole bitno. Ima tome više meseci.

Čovek zamahuje kosom i sekirom, rekao mu je tada otac. Čovek povlači veslo i vezuje čvor. A najvažnije je od svega to što čovek drži štit. Čovek drži mesto u borbenoj vrsti. Čovek stoji pored svog saborca. Kakav je to čovek koji ne može ništa od svega toga?

Nisam tražio da imam pola šake, odgovorio mu je Jarvi, zarobljen na jalovom tlu negde između srama i srdžbe, kao što mu se često dešavalo.

Ja nisam tražio pola sina.

A sada je kralj Utrik mrtav, a njegov kraljevski krug, na brzinu prepravljen, pritiskao je Jarvijeve veđe. Breme daleko teže nego što tanki zlatni obruč zavređuje da bude.

„Pitala sam kako su umrli“, govorila je njegova majka.

„Otišli su da pregovaraju o miru sa Gromom gil Gormom.“

„Ne može biti mira s prokletim Vansteranima“, začuo se duboki glas Hurika, odabranog štita njegove majke.

„Mora biti osvete“, kaza Jarvijeva majka.

Njegov stric pokuša da primiri buru. „Zacelo najpre mora da prođe neko vreme oplakivanja. Visoki kralj je zabranio ratovanje dok...“

„Osveta!“ Glas joj je bio bridak kao slomljeno staklo. „Hitra kao munja, vrela kao oganj.“

Jarvijev pogled pade na bratovljev leš. Eto hitrog i vrelog, ili je makar bio takav. Istaknute vilice, debelog vrata, već mu se nazirala senka brade mrke kao što je bila brada njihovog oca. Razlikovao se od Jarvija najviše što se moglo. Brat ga je valjda voleo. Bila je to ljubav puna modrica, pošto je svako tapšanje tek dlaka delila od toga da bude šamar. Bila je to ljubav prema nečemu nižem od sebe.

„Osveta“, procedi Hurik. „Vansterani moraju da plate.“

„Prokleti bili Vansterani“, reče Jarvijeva majka. „Naš narod mora da se natera na pokornost. Mora da im se

pokaže kako je njihov kralj neumoljiv. Kada budu srećno klečali pred tobom, onda nek talasi Majke More bujaju od tvojih suza.“

Jarvijeveg stric teško uzdahnu. „Onda osveta. Ali, Laitlin, da li je on spreman? Nikada nije bio borac...“

„Mora da se bori, pa bio spreman ili ne!“, prasnu njegova majka. Ljudi uvek govore kao da je Jarvi ne samo bogalj već i gluv. Izgleda da ih njegov nagli uspon na vlast nije izleo od te navike. „Pripremi veliki pohod.“

„Gde ćemo napasti?“, upita Hurik.

„Jedino je bitno da napadnemo. Ostavi nas nasamo.“

Jarvi začu vrata kako se zatvaraju i majčine korake, tihe po kamenom podu.

„Prestani da plačeš“, reče mu. Jarvi je tek tada shvatio da su mu oči pune suza, pa ih je obrisao i šmrknuo, a onda se osetio posramljeno. Uvek se oseća posramljeno.

„Žao mi je“, kaza pokušavajući da isturi grudi kao što bi njegov brat uradio. Uvek mu je žao.

„Sada si kralj.“ Ona mu namesti nakrivljenu kopču na plaštu, pa pokuša da mu zagladi raščupanu bledoplavu kosu, kratko ošišanu ali uvek razularenu, pa ga na kraju hladnim vrhovima prstiju dodirnu po obrazu. „Nikada ne sme da ti bude žao. Moraš da nosiš očev mač i da predvodiš pohod na Vansterane.“

Jarvi se zagrcnu. Pomisao na odlazak u pohod uvek ga je užasavala. A da predvodi pohod?

Odem mora da je primetio njegov užas. „Kralju moj, ja ću ti stajati uz rame, uvek pored tebe, spremnoga štita. Pomoći ću ti kako god mogu.“

„Zahvalan sam ti“, promumla Jarvi. Sva pomoć koju priželjkuje svodi se na to da ga pošalju u Skekendom na iskušanje za staratelja i da sedi u senkama umesto da bude isturen

na svetlost. Ali ta nada sada se pretvorila u prah i pepeo. Baš kao loše izmešan malter, njegove nade sklone su mrvljenju.

„Moraš da nateráš Groma gil Gorma da plati za ovo“, reče mu majka. „A onda moraš da se oženiš svojom rođakom.“

On se samo zgranuto zagledao u te njene čeličnosive oči. Morao je da pogleda malčice naviše, pošto je bila viša od njega. „Molim?“

Lagani dodir pretvori se u neumoljivi stisak na vilici. „Slušaj me, Jarvi, i da si me dobro slušao. Ti si kralj. Možda ni ti ni ja to nismo želeli, ali to nam je što nam je. Sve naše nade sada su u tvojim rukama – a držiš ih na rubu ponora. Ne poštuj te. Imaš malo saveznika. Moraš da ujediniš našu porodicu tako što ćeš za ženu uzeti Odemovu kćer Isrijun, baš kao što je tvoj brat trebalo da uradi. Pričali smo o tome. To je dogovoreno.“

Stric Odem je hitro studen doveo u ravnotežu toplinom. „Kralju moj, ništa me ne bi usrećilo više nego da postanem tvoj otac po braku i da naše porodice budu večno ujedinjene.“

Jarvi je primetio da niko nije pomenuo Isrijunina osećanja. Ništa više no njegova. „Ali...“

Majka mu se namršti. Oči joj sevušuše. Viđao je kako junacima kolena klecaju od tog pogleda, a on nije nikakav junak. „Bila sam zaručena za tvog strica Utila, o čijem mačevanju ratnici još šapatom pripovedaju. Za tvog strica Utila, koji je trebalo da postane kralj.“ Glas joj zadrhta, kao da su joj te reči nanosile bol. „Kada ga je Majka More progutala i kada su mu digli praznu humku nad obalom, udala sam se za tvog oca umesto za njega. Potisnula sam osećanja i ispunila svoju dužnost. Tako moraš i ti.“

Jarvijev pogled opet skliznu na leš njegovog zgodnog brata, pitajući se kako to ona može da bude tako mirna kada joj nadohvat ruke leže mrtvi suprug i sin. „Ti ne plačeš za njima?“

Majčino lice se iznenada zgrči i sva njena pažljivo udešena lepota se rascepi, a usne joj se povukoše i zubi joj se iskeziše, oči joj se izbečiše a vene na vratu iskočiše debele kao vretena. Na jedan stravični tren Jarvi nije znao da li će ga ona pretući ili briznuti u plač, a nije znao ni od čega je više strahovao. A onda je drhtavo uzdahnula, pa zadenuła jedan zalutali pramen plave kose i opet se pribrala.

„Makar jedno od nas mora da bude muško.“ I s tim kraljevskim darom, okrenu se i hitro izađe iz prostorije.

Jarvi stisnu šake. Ili makar stisnu jednu, a na drugoj pribi palac uz izvitopereni patrljak onog jednog prsta koji je imao.

„Baš ti hvala, majko.“

Uvek je besan. I to uvek kada od toga više nema nikakve vajde.

Čuo je kako mu stric prilazi, pa mu se obraća tihim glasom, kao plahovitom ždrebetu. „Valjda znaš da te majka voli.“

„Znam li?“

„Ona mora da bude jaka. Zarad tebe. Zarad države. Zarad tvog oca.“

Jarvi pogleda najpre očevo telo, pa stričevo lice. Tako liče, a tako se razlikuju. „Hvala bogovima što si ti ovde“, kaza promuklim glasom, dok su mu reči zastajkivale u grlu. Makar je jednom članu njegove porodice stalo do njega.

„Žao mi je, Jarvi. Istinski mi je žao.“ Odem uhvati Jarvija za rame, a suze mu zablistaše u očima. „Ali Laitlin je u pravu. Moramo da uradimo ono što je najbolje za Getland. Moramo da potisnemo osećanja.“

Jarvi uzdahnu. „Znam.“

Potiskuje osećanja otkad zna za sebe.

Put do pobjede

Kejmdale, ti ćeš vežbati s kraljem.“ Jarvi je morao da se zagrcne kako se ne bi zakikotao kao budala kada je čuo šta je glavni oružnik kazao za njega. Verovatno je osamdeset mladih ratnika okupljenih naspram njega takođe jedva izdržavalo da ne prasne u smeh. Svakako će se smejati grohotom kada budu videli svoj novog kralja kako se bori. Nema sumnje da Jarviju tada već neće biti do smeha.

Istina, oni su sada njegovi podanici. Njegove sluge. Njegovi ljudi, svi do jednoga zavetovani da daju život na njegov mig. Ali čak i više nego kada je bio dete, osećao se kao da se suočava s redom ljutih neprijatelja koji ga preziru.

I dalje se oseća kao dete. Više nego ikada.

„Biće mi čast.“ Kejmdal nije izgledao kao da je posebno počastvovan dok je istupao iz reda svojih saboraca i izlazio na sredinu vežbališta, krećući se lako kao devojkica u noćnoj košulji iako je nosio verižnjaču. Uzeo je štitić i drveni mač za vežbanje, pa je nekoliko puta zamahnuo njime tako silovito da je mač siktao kroz vazduh. Možda je on manje od godinu

dana stariji od Jarvija, ali izgleda starije pet godina: viši za pola glave, daleko mišićavijih i širih grudi i pleća, već sa riđim čekinjama na oštroj i izraženoj vilici.

„Jesi li spreman, kralju moj?“, promrmlja Oden Jarviju na uvo.

„Očito da nisam“, prosikta Jarvi, ali mu nije bilo bekstva. Kralj Getlanda mora biti požrtvovani sin Majke Rata, ma koliko mu to loše išlo od ruke. Moraće starijim ratnicima na vežbalištu nekako dokazati da je ipak nešto više od jednoruke sramote. Mora da nađe načina da pobedi. *Uvek ima načina*, govorila mu je majka.

Ali unatoč neospornim darovima oštroumnosti, saosećanja i lepog glasa za pevanje, nije mogao ničega da se doseti.

Danas je vežbalište omeđeno na žal, stranica dugačkih osam koraka po pesku, sa kopljem zarivenim u svakom uglu. Svakoga dana su nalazili drugačije tle za vežbalište – stenje, šumu, močvaru, uzane torlbijске ulice, pa čak i reku – jer jedan Getlandanin mora biti spreman da se bori gde god se našao. Ili, u Jarvijevom slučaju, jednako nespreman.

Ali bitke koje se vode oko Skrhanog mora uglavnom se vode na njegovoj razučenoj obali, pa se stoga na obali najčešće vežba, a Jarvi se nagutao peska dovoljno da se dugi brod nasuče. Dok je Majka Sunce tonula iza brda, iskusni ratnici nadmetali su se u morskoj vodi do kolena. Ali sada se voda povukla zbog oseke i po žal su ostale samo bare nalik na ogledala, a jedina vlaga bila je ona koju nosi vetar što duva s pučine i znoj koji se sliva s Jarvija zbog težine verižnjače, na koju nije navikao.

Bogovi, kako samo mrzi tu verižnu košulju. Kako samo mrzi Hunana, glavnog oružara, koji je mnogo godina bio njegov glavni mučitelj. Kako mrzi mačeve i štitove, kako samo prezire vežbalište i kako prezire ratnike kojima je ono

dom. A najviše mrzi svoju kilavu šaku, zbog koje nikada neće moći da bude jedan od njih.

„Pazi kako staješ, kralju moj“, promrmlja mu Odem.

„Neće mi biti teško da stajem“, prasnu Jarvi. „Bar imam dve noge.“

Tri godine jedva da je i dodirnuo mač, pošto je svaki trenutak u budnom stanju provodio u odajama majke Gundring, izučavajući čemu služi koje bilje i jezike dalekih strana. Učio je imena malih bogova i naročito vodio računa o rukopisu. Dok je učio da vida rane, ti momci – ti ljudi, shvatio je ogorčeno – svim silama su se trudili da nauče kako da ih zadaju.

Odem ga potapša po ramenu kako bi mu ulio samopouzdanje, ali tako snažno da samo što ga nije oborio s nogu. „Diži štit. Čekaj svoju priliku.“

Jarvi frknu. Ako budu čekali na to da se njemu ukaže prilika, ima da budu tu dok ih plima ne podavi sve do jednoga. Štit mu je bio vezan za sparušenu ruku nekakvom bednom hrpom remenja, a dršku je držao palcem i jednim patrljkastim prstom, dok ga je od težine te prokletinje ruka već potmulo bolela sve do ramena.

„Naš kralj neko vreme nije bio na vežbalištu“, viknu majstor Hunan i zamljacka kao da su mu te reči ostavile gorak ukus u ustima. „Danas budite pažljivi.“

„Pokušaću da ga ne povredim preozbiljno!“, viknu Jarvi.

Na to se začu malo smeha, ali učinilo mu se da je taj smeh ipak bridak od prezira. Šale su u boju jedna zamena za snažne mišice i ruku-štitonošu. Pogledao je Kejmdala u oči i u njima video lagodnu samouverenost, pa je pokušao da kaže sebi kako snažnih ima mnogo, a mudrih malo. To je čak i u njegovim mislima zvučalo šuplje.

Majstor Hunan se nije ni nasmešio. Nema te šale koja je smešna, nema tog deteta koje je ljupko, nema te žene koja je dovoljno lepa da iskrivi te železne usne. Samo je pogledao Jarvija jednako dugo kao što ga je uvek gledao, jednako prezrivo i kao kraljevića i kao kralja. „Počnite!“, prodra se.

Ako je brzina milost, onda je to zaista bio milosrdan dvoboj.

Prvi udarac tresnu o Jarvijev štit i istrgnu mu dršku iz nejakog hvata, tako da ga rub štita zakači po ustima, na šta se on zatetura. Nekakva trunčica nagona natera ga da naredni udarac skrene tako da ga zakači po ramenu, od čega mu cela ruka utrnu, ali treći udarac nije ni video, već je samo osetio oštar bol u gležnju kada mu tle bi izbijeno pod nogama, pa je pao na leđa šišteći kao kovački meh dok mu je vazduh bežao iz pluća.

Na trenutak je samo ležao i treptao. Još se pričaju priče o umeću na vežbalištu njegovog strica Utila. Izgleda da će i priče o njemu biti jednako dugo upamćene. Avaj, samo iz drugačijih razloga.

Kejmdal zari svoj drveni mač u pesak i pruži mu ruku. „Kralju moj.“ Krio je to daleko bolje nego ranije, ali Jarvijiu se učinilo da mu je krajičak usana podrugljivo izvijen.

„Poboljšao si se“, natera Jarvi sebe da procedi kroz zube, izvlačeći kljakavu šaku iz beskorisnog remenja na štitu, tako da Kejmdal nije imao drugog izbora nego da je uhvati i podigne ga na noge.

„Kao i ti, kralju moj.“ Jarvi je jasno video Kejmdalovo gađenje dok je dodirivao izvitopereni ud, pa se postarao da ga za rastanak zagolica patrljkom prsta. Možda to jeste bio sitničav i bedan čin, ali slabići moraju da žive od sitnih osveta.

„Pogoršao sam se“, promrmlja Jarvi dok se Kejmdal vraćao svojim saborcima. „Ako je to uopšte moguće.“

Primetio je lice neke devojke među mlađim učenicima. Imala je možda trinaest godina i bila vatrenog pogleda, sa tamnom kosom koja joj je lepršala oko visokih jagodica. Jarvi bi verovatno trebalo da bude srećan i zahvalan zbog toga što Hunam nije odabrao nju da ga prebije. Možda će to biti naredno poniženje.

Glavni oružar prezrivo odmahnu glavom okrećući se, a Jarvija ispuni gnev jedak i studen kao zimska plima. Njegov brat je možda nasledio svu snagu njihovog oca, ali on je nasledio sav njegov bes.

„Hoćemo li još jednom?“, prasnu gledajući preko vežbališta.

Kejmdal diže obrve, ali onda slegnu širokim ramenima i diže mač i štit. „Ako zapovedaš.“

„Oh, zapovedam.“

Među starijim ljudima pronese se gundanje, a Hunan se namršti još više. Zar baš moraju da trpe nastavak te ponižavajuće lakrdije? Ako je njihov kralj osramoćen i oni su osramoćeni, a oni u Jarviju vide dovoljno sramote da im potraje do kraja života.

Osetio je kako ga stric nežno hvata za ruku. „Kralju moj“, promrmlja on tiho i smirujuće. On je uvek tih i umirujuć kao lahor po letnjem danu. „Možda ne bi trebalo da se toliko naprežeš...“

„Naravno, u pravu si“, kaza Jarvi. *Budala je rob svog besa*, jednom mu je kazala majka Gundring. *Bes je mudrom čoveku alatka*. „Huriče, ti ćeš me zameniti.“

Muk zavlada kada pogledi netom pođoše ka kraljičinom zatočniku, koji je – onako golem i nem – sedeo na izrezbarenom stoličici što ga je izdvajala kao jednog od najčuvanijih getlandskih ratnika, a veliki ožiljak mu se spuštao niz obraz i pretvarao se u beli pramen tamo gde mu je dodirivao bradu.

„Kralju moj“, zagrme on ustajući i proturajući jednu ruku kroz umršeno remenje palog štita. Jarvi mu pruži svoj mač za vežbanje. Izgledao je kao igračka u Hurikovoj krupnoj šaci prepunoj ožiljaka. Čuo se bat njegovih koraka dok je zauzimao mesto naspram Kejmdala, koji je odjednom zaista izgledao kao da mu je samo šesnaest leta. Hurik čučnu, ukopavajući se stopama u pesku, pa se iskezi i zareža, duboko i grleno, sve glasnije i glasnije, sve dok se čitavo vežbalište nije treslo od tog zvuka, a Jarvi u Kejmdalovim očima vide sumnju i strah, baš kao što je oduvek sanjao da će videti.

„Počnite“, reče.

Taj dvoboj se završio brže nego prethodni, ali niko ga ne bi nazvao milosrdnim.

Kejmdalu se mora odati priznanje na tome što je krajnje hrabro skočio u boj, ali Hurik je svojim mačem dočekao njegov, tako da su drvena sečiva zaškripala jedno o drugo, a onda je – brzo kao zmija, iako onoliko krupan – izbio Kejmdalu tle pod nogama. Momak zavika padajući, ali umuče kada ga rub Hurikovog štita zakači iznad oka tako da se začu šupalj zveket, i napola ga onesvesti. Hurik se namršti polazeći napred, pa jednom nogom pribi Kejmdalovu desnicu i još je nagazi petom. Kejmdal zaječa, polovine lica prekrivene peskom, a druge polovine oblivene krvlju koja je lptala iz posekotine na čelu.

Devojke se možda neće saglasiti, ali što se Jarvija tiče, on nikada nije izgledao bolje.

A onda prostreli ratnike pogledom. Onakvim pogledom kakvim njegova majka gleda roba kada joj nije po volji. „Jedan meni“, reče i pređe preko Kejmdalovog mača i pođe preko vežbališta – ali tako da je primorao majstora Hunana da mu se nespretno skloni s puta.

„Kralju moj, to nije bilo velikodušno“, reče mu stric Odem, koračajući rame uz rame s njim. „Ali nije da nije bilo smešno.“

„Drago mi je što sam te nasmejao“, progundā Jarvi.

„Daleko više od toga – ponosim se tobom.“

Jarvi pogleda u stranu i vide da mu je stric uzvratio pogled, spokojno i postojano. On je uvek spokojan i postojan kao svež sneg.

„Jarvi, slavne pobeđe su za to da se opevaju u pesmama, ali neslavne pobeđe nisu ništa gore kada bardovi završe s njima. S druge strane, slavni porazi su samo porazi.“

„Na bojištu nema pravila“, odgovori Jarvi, sećajući se šta mu je otac rekao jednom prilikom kada se napio, a dosadilo mu je da viče na svoje pse.

„Upravo.“ Odem spusti svoju snažnu ruku Jarviju na rame, a Jarvi se zapita koliko bi mu život bio srećniji da mu je stric bio otac. „Kralj mora da pobeđi. Ostalo je puki prah.“

Između bogova i ljudi

„... **M**ajko Sunce i Oče Meseče, obasjajte svojim zlatnim i srebrnim svetlom ovu zajednicu Jarvija, sina Laitlinog, i Isrijun, kćeri Odemove...“

Ogromni kipovi šestoro visokih bogova mrgodno su gledali nemilosrdnim očima od granata. Iznad njih, u nišama oko kupole, blistale su jantarne figure malih bogova. Svi su sudili o Jarvijevoj vrednosti i nesumnjivo ga smatrali jednako grozno nedostojnim kao što je on o sebi prosudio.

Zgrčio je usahlu ruku i pokušao da je još više uvuče u rukav. Svi u Bogodvorani dobro znaju šta mu je na kraju ruke. To jest, šta nije.

Ali svejedno je pokušavao da to sakrije.

„Majko More i Oče Zemljo, podarite im svoju žetvu i svoje blago, obdarite ih suncem i kišom i srećom u svetlom oružju...“

U središtu dvorane bilo je postolje s Crnom stolicom. To je vilovnjačka relikvija, ostala iz vremena pre Slamanja Boga, neznanim umećem iskovana od jednog jedinog komada

crnog metala, nemoguće tanana a opet nemoguće snažna, toliko da bezbrojne godine nisu na njoj ostavile ni traga.

Presto kraljeva, između bogova i ljudi. Previsok da bi bednik kakav je Jarvi sedeo na njemu. Osećao se nedostojno čak i da ga pogleda.

„Majko Rat i Oče Miru, podarite im snagu da se suoče sa svime što Sudba nosi...“

Očekivao je da će biti staratelj. Da će se bez razmišljanja odreći žene i dece. Ljubljenje naboranog obraza majke Veksen nakon što prođe iskušenje bilo je nešto najbliže ljubavi što je mogao da očekuje. A sada će deliti život, takav kakav je, s devojkom koju jedva da poznaje.

Isrijunin dlan se znojio dodirujući njegov, a šake su im bile umotane svetim platnom tako da tvore nezgrapnan zavežljaj. Čvrsto su stisnuli jedno drugo, pa su ih zavezali i prisilili roditeljskim željama, obavezali potrebama Getlanda, ali opet se činilo kao da se između njih prostire nepremostivi bezdan.

„Oh, Ti Koji Činiš Da Seme Niče, podari im zdravo potomstvo...“

Jarvi je dobro znao šta je svakom gostu na pameti. *Ne obogaljeno potomstvo. Ne jednoruko potomstvo.* Krišom je pogledao tu malu, krhku, žutokosu devojkicu koja je trebalo da postane supruga njegovog brata. Izgledala je uplašeno i pomalo kao da joj je muka. Ali kojoj se ne bi smučilo od udaje za pola čoveka?

Ovo je za sve najbolje što se da izvući iz najgoreg. Dan proslave, koji svi oplakuju. Tragični kompromis.

„Oh, Ti Kojja Čuvaš Brave, čuvaj njihovo domaćinstvo.“

Samo je Brinjolf Molebnik uživao. Ispleo je jedan dugačak i dosadan blagoslov za Isrijun prilikom njene veridbe za Jarvijevog brata, a sada – na njegovo oduševljenje ako već ne

na njeno – pružila mu se prilika da izradi i drugi. Glas mu se razvlačio dok je preklinjao visoke bogove i male bogove da podare plodnost njihovim poljima i pokornost njihovim robovima, tako da se niko ne bi iznenadio ni kada bi se potom začula molitva za redovnost pražnjenja creva. Povišen pod jednim teškim krznom koje je njegov otac nekada nosio, Jarvi se pogurio, užasavajući se obima Brinjolfovog blagoslova prilikom samog venčanja.

„Oh, Ti Od Ibrika, obaspi napretkom ovaj kraljevski par, njihove roditelje i njihove podanike, kao i sav Getland!“

Molebnik odstupi, samozadovoljan kao pravi roditelj, čak toliko da mu brada utonu u naslage sala pod njom.

„Biću kratka“, reče majka Gundring, tek na tren upućujući Jarviju znalački pogled. On se zagrcnu prigušujući smeh, a onda vide da ga majka gleda, hladno kao zimsko more, pa više nije imao potrebe da bilo šta prigušuje.

„Kraljevstvo počiva na dva temelja“, govorila je vremešna starateljka. „Već imamo snažnog kralja.“ Niko nije prasnuo u smeh. Zadivljujuće suzdržavanje. „Ubrzo, daće bogovi, imaćemo i snažnu kraljicu.“ Jarvi primeti kako Isrijunino bledo grlo zaigra kada se sad ona zagrcnu.

Majka Gundring mahnu Jarvijevoj majci, a zatim i njegovom stricu Odemu, jedinoj osobi koja je izgledala kao da je srećna što je prisutna, da priđu kako bi blagoslovili zavežljaj polaganjem svojih ruku preko njega. A onda s naporom visoko podiže svoj štap, tako da se zabelasaše cevi i pruče od istog metala od kojeg je bila sazdana Crna stolica, pa viknu: „Obećani su jedno drugome!“

I tako je to bilo završeno. Isrijun niko nije pitao šta o tome misli, a nije ni Jarvija. Činilo se da za kraljevska mišljenja ne vlada veliko zanimanje. Svakako ne za mišljenje tog kralja. Prisutni, njih stotinak – ako ne i više – suzdržano zatapšашe.